

blevet besiddelsesløs, er gaaet over i Arbejderklassens Rækker, er blevet Lønarbejder, er han til Rede med sit Krav ved Siden af alle de andre Lønarbejdere. Han er ikke anderledes end disse i sine Fordringer til Livet den Dag, da hans Livsvilkaar er som de andres, saa er der ikke Tale om, at han har bevaret noget som helst, der knytter sig til, at han maa ske har været Proprietær eller noget andet. Da, men ogsaa først da, føler han, hvilken uhyre Forskel der er paa at være i de besiddendes Rækker og at være blandt de besiddelsesløse. Det er bedrøveligt i og for sig, at det er saaledes, at stadig flere Mennesker er henviste til at synke ned i Lønarbejdernes Rækker, er henviste til at blive afhængige af andre, aldrig at kunne blive selvstændige, altid at være afhængige af, om de vedblivende kan faa Arbejde hos denne eller hin Mand, som de nu en Gang har søgt Arbejde hos; men ingen kan vise nogen Udvej ud af denne Tingenes Tilstand, man maa tage Dem, som den er, ingen kan tænke sig Muligheden af, at vi kan ændre den, medmindre da Menneskenes Tal skulde forringes i en ganske uhyre Grad. Derfor er det ogsaa paakrævet, at Samfundet har Indsigt med Bedrifterne, fører Kontrol med deres Virksomhed, giver Arbejderne Ret til at være bestemmende i en hel Række af de Foreteelser, man møder i de enkelte Bedrifter. Det er en Nødvendighed, og den, der ikke forstaar dette, forstaar ikke sin Tid. Man kan flygte fra Kravet, til Lidsø eller over til den anden Side af Limfjorden, men det hjælper ikke. Tingene vil gaa deres egen Gang, og overalt i Verden vil Kravene om, at Arbejderne skal være medbestemmende i Bedrifterne, vokse, og man vil ikke kunne sidde dem overhørig.

Det er ikke noget særegent for vort Land, at disse Krav stilles. De stilles overalt i Verden. Individualismens Tidsalder er forbi; med Krigen i 1914 og de følgende Aar er den gamle Tid forbi, og vi maa, hvad enten det smager godt eller daarligt, indrette os derefter og give Arbejderklassen det, som er en nødvendig Betingelse for, at vi fortsat kan gaa en rolig Udvikling i Møde, hvad der er en nødvendig Betingelse for, at der kan skabes taalelige Tilstande i Landet, Tilstande, som alle bøjer sig for uden Hensyn til, om de har faaet anvist den ene eller den anden Plads ved Samfundshusholdningen. Foruden de almenmenneskelige Krav, der stilles her, er ogsaa Sam-

fundskravene. Man kan ikke i samme Aandedræt, som man klager over, at Rederierne tjener uhyre Summer og derved fordyrer de vigtigste Livsfornødenheder, og samtidig med at være Vidne til en hel Række tilsvarende Tilfælde i Handel og Industri, fornægte Samfundets Ret til Kontrol med Virksomhederne.

Det ærede Medlem, der talte imod Socialisering, krævede Frihed for Erhvervs livet. Frihed for Erhvervs livet er i Virkeligheden intet andet end Enevælde i de private Bedrifter, Enevælde for Bedriftsherren, et Enevælde, Arbejderklassen ikke kan og ikke vil finde sig i, og et Enevælde, som i Virkeligheden vil dele Befolkningen i to fjendtlige Lejre. Vi har en offentlig Folkeskole, gennem hvilken vi søger at give alle den højest mulige Oplysning, de bedste Kundskaber. Vi kan ikke være blinde for, at i samme Grad, som vi udbreder Oplysning, vækker vi Bevidstheden hos alle om, at alle er Mennesker, og at man ikke behøver at være Samfundets Stifbarn, fordi man er henvist til at udføre det groveste Arbejde, det Arbejde, som andre nødigst tager fat paa.

Jeg anbefaler trøstigt Socialiseringen, jeg anbefaler trøstigt, at de Virksomheder, der er modne dertil, sættes under Samfundets Kontrol paa den Maade, at Samfundet overtager dem. Jeg anbefaler trøstigt, at man i det hele taget fører offentlig Kontrol med Erhvervs livet. Det modsatte fører til Anarki, til Tilstande, hvor man i Virkeligheden ikke kan regere paa anden Maade end ved Hjælp af Politikniper og Maskingeværer. Forstaar man ikke sin Tid, forstaar man ikke Kravene, vil man møde Vanskeligheder af en saadan Beskaffenhed, at man vil fortryde, at man har været uforstaaende og afvisende. Den sande Klogskab her bestaar i at give efter i Tide og paa en saadan Maade, at ingen kan klage over, at der ikke er taget tilstrækkeligt Hensyn til dem.

Det ærede Medlem kunde selvfølgelig ikke undlade at anvise Udveje. Efter kategorisk at have erklæret, at han ikke kunde være med til det foreliggende Lovforslag, maatte han selvfølgelig, ifølge hele sin Stilling, gøre Forsøg paa at anvise andre Veje end dem, der her er anviste, og han sagde saa, at man kunde lægge Told paa Luksusvarer; han gav det ærede 16de Medlem for Hovedstaden (Fraenkel) sin Tilslutning i Fordringen om en dundrende Told paa visse Varer. Men han gik videre,